

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

การศึกษามีความสำคัญและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และประเทศชาติ ซึ่งการศึกษาจะพัฒนาคนในด้านความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ทักษะ ทักษะ จริยธรรม เพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อความอยู่รอด และเพื่อความเจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาจึงเป็นองค์กรที่ทรงคุณค่าที่สังคมสร้างขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ในการอบรม สั่งสอน และถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ทักษะ ทักษะ ค่านิยม เป็นต้น ซึ่งสถานศึกษานั้นจัดเป็นธุรกิจ ประเภทเพื่อบริการ แต่ไม่มุ่งหวังผลกำไร การจัดการศึกษาและการบริหารสถานศึกษา จึงมุ่งเพื่อผลิตนักเรียนและนักศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ซึ่งจะสนองตอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542¹ ได้ถึงการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลัก (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาจึงมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ฉะนั้น โรงเรียนกับศาสนาจึงแยกกันไม่ได้ ทำให้เกิดมีโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยขึ้นที่ทำเปิดทำการสอน เป็นที่นิยม และเป็นที่ยึดจกกัน โดยทั่วไปไม่ว่าในประเทศ หรือต่างประเทศ ซึ่งโรงเรียนเอกชนดังกล่าวจะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลน้อยมาก อีกทั้งยังต้องจัดหาและบริหารงบประมาณเอง ในขณะที่ภาครัฐบาลได้ให้เงินอุดหนุนเป็นจำนวนมากกับโรงเรียนรัฐบาล และยังเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา

สถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชนจะดำเนินการอยู่ได้ตลอดไป ต้องมีการวางแผน การปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา ซึ่งการวางแผนเปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะบอกทิศทางการทำงาน หรือเป็นกรอบการทำงานในอนาคตที่คาดการณ์ว่าจะต้องปฏิบัติ งบประมาณก็เป็นส่วนหนึ่งในการ

---

¹ วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2542. หน้า 10 และ 14.

วางแผนและการควบคุมการดำเนินงานขององค์กรที่คืออย่างหนึ่ง โดยจะต้องวางแผนที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่า ประหยัด และได้ประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในองค์กรช่วยกันระดมความคิดเห็นในการกำหนดแนวทางปฏิบัติงาน และร่วมกันคาดเดาเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต โดยให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ และเนื่องจากงบประมาณที่จำกัดเป็นเหตุทำให้เกิดวงจำกัดในการจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียนไม่เท่าเทียมกัน ฉะนั้นการจัดสรรงบประมาณจึงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้ระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ และยังคงรักษาความนิยมไว้อยู่ตลอดไป

ดังนั้น เพื่อให้โรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยแต่ละแห่งได้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งเพื่อความอยู่รอดขององค์กร ซึ่งโรงเรียนในเครือจะต้องดำเนินการหารายได้และบริหารค่าใช้จ่ายเอง จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนจัดทำงบประมาณเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในโรงเรียนให้ใช้จ่ายอย่างประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด โดยต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในแต่ละแห่งด้วย ฉะนั้น กระบวนการจัดทำงบประมาณต้องมาจากผู้ปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานร่วมกันวางแผน จัดสรรงบประมาณ พร้อมกับพิจารณาความเหมาะสมในงบประมาณดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ และต้องทันต่อเหตุการณ์ในขณะนั้นด้วย อีกทั้งในแต่ละโรงเรียนต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งต้องมีสถานที่และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษา โดยต้องคำนึงถึงรายรับของโรงเรียนที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้รายรับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึง แนวทางการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยว่า มีความสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียน และเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงแนวทางการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตเนื้อหาสาระ ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะงบประมาณประจำปีการศึกษา 2543 และปีการศึกษา 2544 ว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมาย นโยบาย และวิสัยทัศน์ของแต่ละโรงเรียนในเครือมูลนิธิเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย

1.3.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการสำรวจ และเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 ถึง 30 เมษายน พ.ศ. 2545

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการจัดสรร² หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนวในการแบ่งส่วนไว้โดยเฉพาะ หรือปันไว้ใช้เพื่อประโยชน์โดยเจาะจง

งบประมาณ หมายถึง แผนงานที่จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับระยะเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต และเป็นแผนงานที่แสดงตัวเลข (Numberized program) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวางแผนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการประมาณการด้านรายได้และรายจ่าย ตลอดจนหนี้สินที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อเป็นนโยบายในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ให้เป็นไปตามที่แผนที่วางไว้ การควบคุมโดยวิธีการงบประมาณจึงเป็นการติดตามเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงบประมาณที่วางไว้ เพื่อดูว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ แตกต่างจากแผนมากน้อยเพียงไร ด้วยเหตุใด เพื่อจะได้หาทางแก้ไขให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น งบประมาณจึงเป็นเครื่องแสดงถึงนโยบาย หรือแนวโน้มของผู้บริหารว่าเน้นหนักไปในทิศทางใด

ประสิทธิภาพ³ หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการงาน

² พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. หน้า 220 และ 449.

³ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. หน้า 504.

โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย หมายถึง โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย ในระดับชั้นประถมศึกษา และ ชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน 11 สถาบัน ซึ่งได้แก่-

1. โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย
2. โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง
3. โรงเรียนอัสสัมชัญกรุงเทพ
4. โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
5. โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
6. โรงเรียนอัสสัมชัญลำปาง
7. โรงเรียนเซนต์หลุยส์
8. โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
9. โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง
10. โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา
11. โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ได้ทราบถึง แนวทางการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย